

Andragoška jesen 2012.

Od osnivanja Odeljenja za andragogiju i pedagogiju na Filozofskom fakultetu u Beogradu svaka jesen je značajna, jer se upoznajemo sa mladim entuzijastima koji su odlučno zakoračili u oblast obrazovanja odraslih, razgovaramo o realizovanim projektima, planiramo buduće, delimo iskustva i nova stručna saznanja. Kako vreme protiče sve je izraženija potreba da se pomenuti događaji strukturiraju, institucionalizuju i, što da ne, popularizuju. Pre pet godina svi andragozi iz Srbije počeli su da se okupljaju i donose zajedničke odluke i razvijaju strategije za jačanje profesije. Prošle godine Filozofski fakultet je otvorio vrata penzionisanim građanima, a pre jedanaest godina Srbija se uvrstila u porodicu zemalja, podržanih od UNESCO-a, koje festivalima obrazovanja odraslih slave obrazovanje i učenje tokom čitavog života. U 2012. godini svi pomenuti događaji odvijali su se jedan za drugim, odjeknuli u medijima i postavili temelje za podsticanje i promovisanje filozofije celoživotnog učenja, nadamo se svake naredne godine pred zimske, tj. najpogodnije dane za učenje i obrazovanje.

Peti andragoški dan

Krajem godine, sada već tradicionalno, diplomirani andragozi iščekuju poziv za okupljanje na kom se osvežavaju prijateljstva, upoznaje sa novim generacijama kolega, ali i jača profesija kroz umrežavanje, širenje iskustva, znanja i informacija kako iz sveta rada, tako i iz akademskih okvira.

Peti andragoški dan realizovan je u Beogradu 23. i 24. novembra 2012. godine. Društvo andragoga Srbije je ovaj značajan stručni skup organizovalo uz podršku Društva za obrazovanje odraslih i u saradnji sa Institutom za pedagogiju i andragogiju, Katedrom za andragogiju Filozofskog fakulteta u Beogradu i Klubom studenata andragogije.

Radni deo skupa nakon pozdravne reči organizatora otvoren je aktivnošću nazvanom *Brzi sastanci (Speedy meetings)* u sali *Panorama* hotela *Palace*. Cilj ovog uvodnog dela Petog andragoškog dana je bio prikupljanje informacija od (ne)zaposlenih kolega o novim znanjima i veštinama neophodnim za uspešno snalaženje na tržištu rada, kako bi se program studija andragogije kontinuirano osvežavao i osavremenjavao, ali i kako bi se pružila podrška praktičnim savetima

andragozima koji tragaju za poslom. Nakon ove aktivnosti, prisutni su mogli na štandu Instituta za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta u Beogradu da se informišu i svoju stručnu biblioteku obogate novim publikacijama iz područja obrazovanja odraslih. U nastavku večeri bili su prezentovani rezultati realizovanih projekata tokom godine: *Regionalne andragoške akademije*, projekat Društva za obrazovanje odraslih koji je ove godine bio posvećen treningu stručnjaka koji se bave obrazovanjem pripadnika trećeg životnog doba; *Zlatnog doba života*, projekta Društva za obrazovanje odraslih koji je imao za cilj promociju aktivne starosti i celoživotnog učenja; *Akademске nedelje* projekta Društva andragoga Srbije u saradnji sa Institutom za pedagogiju i andragogiju, Univerzitetom za treće doba i Fondacijom za humano starenje „Dr Laza Lazarević“ koji je realizovan sa ciljem otvaranja fakulteta Univerziteta u Beogradu za populaciju treće životne dobi, *Dunavske priče*, projekat Instituta za pedagogiju i andragogiju u saradnji sa Univerzitetom za treće doba i Fondacijom za humano starenje „Dr Laza Lazarević“ koji je povezo starije građane i podstakao intergeneracijsku saradnju u državama dunavskog regiona, studentske promocije andragogije na Festivalu nauke, kao i najave nastavka tradicije slavljenja učenja i obrazovanja tokom čitavog života kroz oživljavanje Festivala obrazovanja odraslih. Da je godina za nama bila aktivna potvrdila je i činjenica da je Klub studenata andragogije uz pomoć mnogobrojnih partnera sinimio film o osnivaču Odeljenja za andragogiju, prof. dr Dušanu Savičeviću, čijom je projekcijom završen prvi dan ovog stučnog skupa.

U subotu 24. novembra aktivnosti Petog andragoškog dana odvijale su se u slušaonicama Filozofskog fakulteta, a radni dan je započet trećom Skupštinom Društva andragoga Srbije na kojoj se diskutovalo o daljim koracima i mogućnostima razvoja i jačanja profesije.

Ove godine prisutni andragozi su imali prilike da o novim evropskim programima obrazovanja, kao i izradi ključnih dokumenata za regulisanje ove oblasti, slušaju iz „prve ruke“, od doc. dr Katarine Popović, potpredsednice Evropske asocijacije za obrazovanje odraslih (EAEA). Od gostiju kolega iz regiona (Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Makedonije) koji su bili uključeni u proces formulisanja i implementacije niza zakona koji regulišu obrazovanje odraslih, mogle su se čuti korisne informacije o stanju u ovoj oblasti u njihovim zemljama.

Učesnici u programima evropskih studijskih poseta, organizovanih od strane Društva za obrazovanje odraslih predstavili su program i podelili svoja iskustva i utiske sa prisutnim kolegama. Doc. dr Aleksandra Pejatović predstavila je Evropski master u obrazovanju odraslih, a posebno jednu od najnovijih aktivnosti u okviru ovog programa – *Međunarodnu letnju školu* realizovanu od strane češkog Masarikovog Univerziteta u Telču, a posvećenu razumevanju i realizaciji studentskih transnacionalnih projekata iz oblasti obrazovanja odraslih.

Peti andragoški dan završen je diskusijom o problemima u svetu rada i mogućnostima daljeg angažovanja i saradnje kolega radom u dve tematski podeljene grupe: razvoj ljudskih resursa i neformalno obrazovanje.

Ovogodišnji andragoški dan još jednom je ukazao na potrebu andragoga da još aktivnije rade na jačanju statusa profesije u naučnoistraživačkom, ali i praktičnom smislu. Regionalna saradnja, praćenje evropskih trendova, participacija u evropskom obrazovnom prostoru zainteresovale su kolege a njihove potrebe u osmišljavanju budućih susreta posebno su orijentisane ka razmeni iskustva andragoga iz sveta rada, zajedničkom učenju kroz organizovane programe obuke i saradnji kroz projekte.

Festival obrazovanja odraslih „Uhvati svetlost 2012.”

Vraćamo obrazovanje odraslih u modu

Manifestacije koje slaveći ne samo učenje i obrazovanje, već i sve osobe koje uče, imaju funkciju da privuku, ukažu, pokrenu, unaprede aktivnost svojstvenu biću koje se razvija tokom čitavog života. Asocirajući u jednoj reči na festival učenja i obrazovanja odraslih, *pokret* pronalazimo kao najadekvatniji izraz, jer od obeležavanja Svetskog dana pismenosti do osnivanja festivala i nedelja obrazovanja i učenja odraslih, ove manifestacije ne samo da prate promene, već pokreću kako lične, tako i političke inicijative da učenje, kojim se može unaprediti življenje, bude dostupno svima. Svetskoj porodici koja na inicijativu UNESCO-a slavi obrazovanje i učenje odraslih pridružili smo se nakon političkih promena na početku novog milenijuma. Prvi festival „Uhvati svetlost” organizovan je 2001. godine u više od osamdeset gradova Srbije i Crne Gore na inicijativu Društva za obrazovanje odraslih i ogromne mreže partnerskih nevladinih organizacija i obrazovnih institucija. Buduće festivalske aktivnosti nisu prenebregle problem tranzicije, te je 2004. održana poslednja veća berza obrazovanja odraslih u Srbiji. Međutim, potreba za širenjem i popularisanjem ideje doživotnog obrazovanja ne jenjava na šta su 2010. godine tokom Trećeg andragoškog dana ukazali članovi Kluba studenata andragogije, koji su organizovanjem manifestnih aktivnosti ovog stručnog skupa promovisali značaj obrazovanja za održivi razvoj, andragogije kao nauke i prakse obrazovanja odraslih, doživotnog učenja kao stila življenja i ponovo izveli andragogiju izvan fakultetskih slušaonica. U oktobru 2012. godine Društvo za obrazovanje odraslih formiralo je Organizacioni odbor Festivala obrazovanja odraslih „Uhvati svetlost 2012.” i već 2. decembra ova manifestacija je realizovana u Dečjem kulturnom centru Beograd.

Cilj ovogodišnjeg Festivala bio je usmeren prevashodno na **informisanje i motivisanje**, kako ključnih stejholdera u obrazovanju odraslih, tako i šire javnosti da se uključe u svetsku tradiciju slavljenja i promovisanja svih oblika obrazovanja odraslih počevši od svojih lokalnih okruženja, pa sve do pokretanja inicijativa na državnom i regionalnom nivou smeštenom u međunarodne okvire.

Festival je organizovan u saradnji sa Društvom andragoga Srbije, Institutom za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta u Beogradu, Klubom studenata andragogije, Institutom za međunarodnu saradnju Saveza za obrazovanje odraslih Nemačke i finansiran je sredstvima Ministarstva za privrednu saradnju i razvoj Savezne Republike Nemačke. Tokom festivalskog dana koji je trajao od 10 do 17 časova, festivalske aktivnosti su se odvijale paralelno u prostoru (galerijski prostor, mala i velika sala) beogradskog Dečjeg kulturnog centra. Na ovaj način istovremeno je realizovano nekoliko programskih celina: predstavljanje obrazovne ponude niza organizatora obrazovanja odraslih kroz interaktivan radioničarski rad sa publikom kao i kroz multimedijalne prezentacije i razgovore sa socijalnim partnerima i zainteresovanim građanima, blok aktivnosti posvećen trećem životnom dobu, panel diskusije na temu: *Obrazovanje u funkciji razvoja nevladinih i poslovnih organizacija*, kao i emitovanje video materijala konkursa – „Obrazovanje za bolji život“, odnosno nagradnog konkursa za najbolju obrazovnu priču.

U galerijskom prostoru Dečjeg kulturnog centra održano je predstavljanje obrazovne ponude organizatora obrazovanja odraslih kroz interaktivne radionice u kojima su učestvovali posetioci festivala, i to šest radionica sticanja praktičkih manuelno-kreativnih veština u kojima je aktivno učestvovalo oko pedeset posetilaca i devet radionica sticanja znanja i veština u kojima je učešće uzelo oko osamdeset osoba. Spisak radionica i njihovih realizatora nalazi se u tabeli br. 1.

Uz interaktivne radionice u galerijskom prostoru odvijale su se i petnaestominutne prezentacije organizatora obrazovnih aktivnosti za odrasle. Ovaj način predstavljanja obrazovne ponude realizovan je kroz multimedijalne prezentacije sledećih organizacija: A.D. Đuro Salaj, KC Čukarica, Nacionalna fondacija „Dr Laza Lazarević“, NVO OKO, U.G. Artikal, Festival psihoterapije, Infostud (Subotica), Škola roditeljstva – Nada Lazić, Swanbell škola stranih jezika, konsultantska kuća -H.Art, Volonterski centar Zvezdara.

„Info baza“, deo festivalskih aktivnosti namenjen organizacijama koje finansiraju ili realizuju značajne obrazovne projekte poput Tempus kancelarije, GIZ-a (projekat karijernog savetovanja), E8 (program Evropski volonterski servis) takođe je realizovan u holu DKC-a.

Tabela 1: Spisak radionica realizovanih na Festivalu obrazovanja odraslih „Uhvati svetlost 2012.“

Radionica	Realizator	Broj učesnika
Dekupaž tehnika	Hobby Art	6
Dekupaž cracle	Modellina	5
Color ink	Modellina	5
Modna fotografija	Foto studio FOTON	10 – 20
Aranžiranje cveća	Academia Educativa	3
Origami	Dubravka Mihajlović	10
Poslovni engleski	Swanbell	7
Komunikacijske veštine	OKO	10
Promišljanje fotografije	Vladimir Opsenica	15
Mogućnosti samoobrazovanja	Jovana Pajović	5
IDEAL – drama u nastavi	BazaArt	15
Moralnost i HIV	Kompas	10
Forum teatar – rodna ravnopravnost	ALTERO	10
Škola roditeljstva	Porodično gnezdo	7

Galerijski prostor DKC-a bio je predviđen još i za berzu volonterskih pozicija za andragoge i studente koji se bave ili interesuju za oblast obrazovanja odraslih, kao i prezentovanje video materijala konkursa „Obrazovanje za bolji život“. Berza volonterskih pozicija podrazumevala je kontinuiranu „potragu“, kako tokom priprema, tako i tokom realizacije Festivala, za otvorenim mestima za volontere koji se interesuju za područje obrazovanja odraslih. Nakon razgovora sa organizacijama koje bi takva mesta mogla da ponude obezbeđeno je oko pedeset volonterskih pozicija. Nagradni konkurs „Obrazovanje za bolji život“ u skladu sa svetskom praksom Festivala obrazovanja odraslih imao je cilj da akcenat stavi ne samo na organizatore obrazovanja odraslih i obrazovnu ponudu, već i na pojedince kojima je obrazovanje promenilo život, i na taj način je ukazano na značaj i benefite doživotnog učenja i obrazovanja. Tokom festivalskog dana u nekoliko termina emitovano je trinaest kratkih video zapisa nominovanih učenika iz nekoliko gradova Srbije.

Imajući u vidu da je 2012. godina proglašena Evropskom godinom aktivnog starenja i međugeneracijske solidarnosti, u velikoj sali DKC-a, održana je predstava „Igrajući žrtvu“, koju su izveli korisnici Dnevnog centra za starije osobe sa Karaburme. Nakon predstave ispred nevladine platforme *Transformer*, Vera Erac je realizovala intergeneracijsku radionicu na temu igre.

Tokom odvijanja pomenutih aktivnosti u velikoj sali Dečjeg kulturnog centra Beograd, kao i u galerijskom prostoru ove institucije, u maloj sali su realizovane dve panel diskusije koje je moderirao novinar Aleksandar Miladinović na temu obrazovanje u funkciji razvoja nevladinih i poslovnih organizacija, a u kojima su učestvovali predstavnici sledećih petnaest organizacija: Beogradska otvorena škola, Udruženje studenata sa hendikepom, U.G. Artikal, Građanske inicijative, E8, Zajedno, zajedno, Beogradski fond za političku izuzetnost, Ba-zaArt, Društvo andragoga Srbije, Zavod za unapređenje obrazovanja i vaspitanja (Centar za profesionalni razvoj zaposlenih u obrazovanju), NIS, Erste banka, Sindikat obrazovanja Srbije, H.art, Advance Learning. Zaključci obe diskusije apostrofirali su neophodnost saradnje države i civilnog sektora u obezbeđivanju dostupnosti kvalitetnog obrazovanja odraslih, kao i nedovoljnu uključenost i neprepoznavanje značaja andragoških kadrova za dizajniranje i upravljanje obrazovnim aktivnostima unutar širokog spektra organizacija.

Festival obrazovanja odraslih „Uhvati svetlost 2012.“ zatvoren je javnim časom salse koji su realizovali instruktori i instruktorke edukativno-rekreativnog centra Movimiento, kao i muzičkom radionicom savremene akustične gitare koju je realizovala Tatjana Pavlovska.

Tokom festivalskog dana ukupan broj registrovanih poseta dosegao je dve stotine, dok se procenjuje da je raspon uzrasne strukture posetilaca bio između sedam i osamdeset i pet godina, a prosečna starost posetilaca procenjuje se na oko četrdeset godina. Kvalitativni podaci koje su organizatori prikupili putem evaluacionih upitnika govore da se posetiocima najviše svidela atmosfera i raznovrsna obrazovna ponuda Festivala, kao i interaktivnost i dostupnost svih sadržaja. S druge strane, posetioci, ali i realizatori programa su zamerke upućivali uglavnom u domenu sabijenosti programske sheme, odnosno velikom broju aktivnosti realizovanih u kratkom vremenskom periodu na malom prostoru. Ova činjenica ukazuje na potrebu za proširenjem festivalskih aktivnosti kako u vremenskom, tako i u sadržinskom smislu, s obzirom na izraženost obrazovnih potreba građanstva.

Iz dobijenih podataka možemo zaključiti da je potreba za Festivalom i promocijom obrazovanja odraslih i celoživotnog obrazovanja i učenja u najširem smislu, ogromna. Iz ovoga direktno sledi zaključak da se buduće festivalske aktivnosti moraju realizovati na više lokacija, u saradnji sa mnogo većim brojem partnera, više dana i u što većem broju gradova i mesta u zemlji.

Pripreme za Festival obrazovanja odraslih „Uhvati svetlost 2013.“ već su u toku, a naše želje, nastojanja i planovi kreću se u smeru proširenja festivalskih aktivnosti na više dana, mesta realizacije, broja partnera, obuhvata ciljne grupe.

Nikola Koruga, Iva Koprena i Lidija Milovanović